

VUSÛLÎ DÎVÂNÎ'NDA TAKILAR**

JEWELRY IN THE DIVAN OF VUSULI

УКРАШЕНИЯ В ПРОИЗВЕДЕНИЯХ ВУСУЛИ В ЕГО СВЕТСКОЙ ПОЭЗИИ ДИВАН

Muhsin ÇELİK*

ÖZ

Klasik Türk şiirinde takılar güzelliği tamamlayan unsurlardır. Klasik Türk şiirinde şairlerin tamamı sevgilinin güzelliğini tasvir ederken takılardan yararlanırlar. Tasvir edilen sevgili daha çok üzerinde bulunan takılarla beraber şiirlere konu olurlar. Şiirler yazıldığı dönemin sosyal ve kültürel yapısı hakkında bilgi sahibi olmamızı sağlar. Bu çalışmada 16. yüzyıl şairi olan, Vusûlî Divanı'nda geçen takılarla ilgili unsurlar ve bu unsurların beyitlerde nasıl kullanıldıkları, hangi sözcüklerle birlikte kullanıldığında bu unsurlara çağrışımlarda bulunduğu üzerinde durur. Klasik Türk şiirinde sevgilinin güzelliğine güzellik katan unsurların olmaması düşünülemez. Vusûlî Divanı taranıp takılarla ilgili kaç tane unsurun olduğu ve bu unsurların hangileri olduğu üzerinde durulur. Çalışmada unsurlar baş takıları (mengüş), boyun takıları (tavk, silk-i cevâhir), bel takıları (kemer), el takıları (hâtem) olarak sıralanır. Klasik Türk şiirinde sevgiliyi en güzel ve en mükemmel şekilde tasvir etmek amaçlanır. Bundan dolayı konu aldığımız beyitlerde sevgili betimlenirken hem dönemi hem de o dönemde takılan takılar göz önünde bulundurulmuştur. Sevgili bazen ay olur geceyi süsler bazen de güneş olur günü aydınlatır. Sevgilinin bu güzel halî takılarla birleşince eşsiz bir manzara ortaya çıkar. Aşğın gözünde değerli olan sevgilinin değeri daha da artar. Tabii ki bu durum aşğın onu daha çok düşünüp aşkının daha da artmasını sağlar. Vusûlî, kendi dönemindeki takıları en ince ayrıntısına kadar işlemiştir.

Anahtar kelimeler: Vusûlî Divanı, takılar, klasik Türk şiiri, sevgili, âşık

ABSTRACT

In classical Turkish poetry, jewelry complements beauty. In classical Turkish poetry, poets all benefit from jewelry while depicting the beauty of the beloved. The depicted beloved is more the subject of poems with jewelry on them. Poems allow us to learn about the social and cultural structure of the era when they were written. In this work, Vusuli, a 16th-century poet, focuses on the elements associated with the jewelry found at the Divan of Vusuli, how these elements are used in the couplet, and which words are used together with connotations

** **Kaynak Gösterim / Citation / Цитата:** Çelik, M. (2022). Vusûlî Dîvânî'nda Takılar .

Karadeniz Uluslararası Bilimsel Dergi , 1 (56) , 161-168 . DOI: 10.17498/kdeniz.1195556

***ORCID:** [0000-0002-8827-2275](https://orcid.org/0000-0002-8827-2275), Yüksek Lisans Öğrencisi, Sakarya Üniversitesi, Fen-Edebiyat Fakültesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü, muhsin celik50@gmail.com

Vusûlî Dîvân'nda Takılar

to these elements. It is impossible to imagine that there are no elements in classical Turkish poetry that enhance the beauty of the lover. The Divan of Vusuli was scanned and it was focused on how many elements there are related to jewelry and which of these elements there are. In the study, the elements are listed as head jewelry (mengush), neck jewelry (tavk, silk-i cevahir), waist jewelry (belt), and hand jewelry (hatem). Classic Turkish poetry intends to portray the beloved in the most beautiful and perfect way. Hence, when depicting a beloved in our subjects, both the period and the jewelry worn at that time were taken into account. Beloved sometimes becomes the moon, adorning the night, sometimes becomes the sun, brightening the day. This beautiful state of a beloved combines with jewelry to create a unique outlook. In the eyes of the lover, the valuable beloved becomes worth even more. Of course, it makes the lover think more of her, increasing his love. Vusuli utilized the jewelry of his era in the finest detail.

Keywords: Divan of Vusuli, Jewelry, Classic Turkish poetry, Beloved, Lover

АННОТАЦИЯ

В классической турецкой поэзии украшения — это элемент, завершающий символ красоты. В классической турецкой поэзии все поэты используют украшения, с целью описания красоты возлюбленной. Возлюбленный вместе с украшениями становится предметом стихов. Стихи позволяют нам получить информацию о социальной и культурной структуре своего периода. В этом исследовании поэт XVI века Вусули сосредоточился на элементах, связанных с украшениями в его Диване; на том, как они используются в куплетах и какие слова связаны с ними при использовании. Немыслимо, чтобы в классической турецкой поэзии не было элементов, возвышающие красоту влюбленного. В Диванах Вусули очевидны элементы, связанные с украшениями. В исследовании указывается на головных (менгуш), шейные (таvk, шелк-и джевахир), поясные (кемер) и ручные (хатем) украшения. В классической турецкой поэзии она направлена описание возлюбленного самым красивым и совершенным образом. По этой причине, при описании возлюбленной в обсуждаемых двустишиях учитывался как период, так и украшения того времени. Возлюбленные, иногда становятся луной и украшают ночь, а иногда солнцем и освещают день. Цена возлюбленной в глазах влюбленного увеличивается. Конечно, такая ситуация заставляет влюбленного больше думать о возлюбленном и усиливать свои чувства. Вусули в своих произведениях описал украшения своего времени до мельчайших деталей.

Ключевые слова: Диван Вусули, украшения, классическая турецкая поэзия, любовник, возлюбленная.

GİRİŞ

Takı, takı takmak fiilinden isimleşmiş bir kelimedir. Takı, insan vücudunun herhangi bir yerine takılan, farklı malzeme ve tekniklere, çeşitli estetik biçimlendirme ile gerçekleştirilen süsleme unsurlarıdır (Karoğlu, Kara 2014: 71). İlk zamanlarda kötü enerjiyi alan ve kötü güçlerden korunmak için takılan takılar, daha sonraları insanlar tarafından çeşitli şekillere sokularak bir süs eşyası olarak el, ayak, parmak, bilek, bel, boyun ve baş takıları olarak takılmaya başlamış ve böyle devam etmiştir.

İnsanlık tarihi kadar takının da eskiye ait olduğu bilinir. Hatta ilkel toplumlar avlanma sırasında deri, kemik vb. parçaları alıp kendilerine uygun takılar haline getirerek boyunlarına takmışlardır. İlerleyen zamanlarda hançer ve kılıç gibi savaş

aletlerinde de takıların işlenip kullanıldığı görülmektedir. Kadınların, şimdi olduğu gibi eskiden de süs eşyası olarak kullandıkları birçok değerli ziynetlerin varlığı bilinir. Ekonomik durumlarına göre taktıkları süs eşyaları değişkenlik gösterirdi. Bu durum onların hangi sınıflara mensup olduğunu ortaya koyardı. Takıların yapımında kullanılan malzemeler o dönemlerin teknolojilerine uygun olarak yapılır ve halka sunulurdu.

Zaman içinde nüfusun artmasıyla insanlar yeni yer arayışlarına başlamış ve bunun sonucunda birbirleriyle tanışan toplumlar birleşme ve kaynaşmayı da beraberinde getirmiştir. Toplumlar bildikleri farklı teknikleri ve takıları bu yolla birbirlerinden öğrenmiştir.

Mücevher veya ziynet eşyası olan takılar, insanların süslenmek amacıyla kullandıkları çeşitli taş, maden, doğa ürünleri gibi malzemelerden yapılmış eşyalardır (Özbağı 2002: 785). Hem kadın hem de erkekler tarafından kullanılan takılar, ihtişam simgesi olarak da şiirlerde karşımıza çıkmaktadır. Zengin fakir gözetmeksizin hemen hemen bütün kadınlar tarafından takıların takıldığı bilinmektedir. Erkekler tarafından da takılan takılar vardır. Nitekim padişahların sultanlık alametlerinden olan taç, yüzük, kılıç, kemer, hançer vb. eşyaların şiirlerde geçtiğini görmekteyiz.

KLASİK TÜRK ŞİİRİNDE TAKI

Klasik Türk şiirinde sevgili güzelliğiyle ön plana çıkar. Bazı süs eşyalarını takması onu daha da güzel yapar. Âşıkların takılar takıp güzel olan sevgiliyi düşünüp sabahlara kadar âh çekmeleri kaçınılmaz olur. Bu güzellik unsurları hemen hemen her şairin şiirlerine konu olmuştur. Halkın günlük yaşamları ve ekonomik durumları takıların değerini belirlemektedir. Zengin olan kesimler altın veya gümüş takılar takarken durumu iyi olmayan kesimler ise bakır vb. takıları takarlar. Şairlerin bazen sözlerinin ne kadar değerli ve benzersiz olduklarını söylemek için inci ve altın gibi değerli süs eşyalarından yararlandığı görülür. Vusûlî de sevgilinin güzelliğinden bahsederken bazen doğrudan bazen çağrışım ve benzetmelerle takılardan yararlanır.

Şairler sevgilin güzelliğini sürekli şiirlerinde dile getirirler. Bunları dile getirirken sevgiliyi en güzel bir şekilde ve en ince detayına kadar ele alırlar. Şair kendi dönemindeki sevgiliyi anlatırken aynı zamanda o dönemin kıyafet tarzını hem de o dönemde takılan takıları ve takı niyetinde kullanılan dini anlamda koruyucu olarak kabul edilen eşyalar hakkında da bilgi vermektedir. Her ne kadar Vusûlî Divânı'nda olmasa da diğer şairler sevgilinin güzelliğini anlatırken onların yanında muska ve nazar boncuğunu da şiirlerinde zikretmiştir. Bu takılar başa takılan takılar, boyuna takılan takılar, bele takılan takılar ve parmaklara takılan takılar olarak sınıflandırılmıştır. Sevgili bu takıları taktığı için âşıklar sürekli bu takıların yerinde olmayı isterler. Bazen kıskandıkları bazen de yerinde olmayı istedikleri görülmüştür. Araştırmamızda üzerinde durduğumuz bu takılar; kemer, mengüş(küpe), tavk(gerdanlık), tâc, hâtem(yüzük) ve silk-i cevâhir(gerdanlık) olarak karşımıza çıkmaktadır. Farklı şekillerde bu sözcüklerin geçtiği beyitlerde bazen altın bazen de gümüş takılar görülür. Kemerin bele bağlanması, sevgiliye sarılması, gerdanlık ise boyuna takılmasından dolayı kısacası sevgiliye temas edip onunla birlikte olduğu

Vusûlî Dîvânı'nda Takılar

için sürekli şiirlerde kullanılıp âşıkların kıskançlığını artıran unsurlardan biri olmuştur.

A. Başa Takılanlar

Baş, insan vücudunun göz, kulak, ağız, burun gibi duyu organlarının ve beynin bulunduğu en üst kısımdır. Osmanlı döneminde kadınların önem verdiği takılardan ön plana çıkanlardan biri de baş süsleridir. Vusûlî Dîvânı'nda yapılan taramalarda baş süsleri olarak mengûş(küpe) takısına rastlanmıştır.

1.Mengûş: Farsça olan “mengûş” kelimesi küpe anlamına gelir. Bektaşilik için önemli bir kavram olan mengûş Bektaşî babaları tarafından müridin kulağına takılır. Onun Hacı Bektaş kölesi olduğuna inanılır ve ölüncüye kadar bekar yaşayacağına işaret etmektedir. Bu nedenle mengûş kelimesi kulak halkası anlamına gelen halka be-gûş kelimesi ile de eş anlamlıdır. ‘Ücretle çalışan genç kimse, uşak’ anlamındadır. Der oğlanı biçiminde de geçmektedir. Bosnalı Sûdî Şerh-i Gülistân adlı eserinde Bende-i halka be-gûş maddesinde der oğlanlarından ayırmak için kölelerin kulaklarına küpe takıldığını söyler (Yılmaz 2008: 440).

Zengin görünümlü ihtişamlı küpeler, Osmanlı saray kadınları arasında önemli yer tutar. Bazen onları bir yarış içine sokar. Bu durum aslında hem gücü hem de zenginliği temsil eder. Böylelikle herkes ihtişamına ve otoritesine yakışır mücevherler takar ve hangi sınıfa mensup olduğunu bu sayede ifade eder.

Klasik Türk şiirinde bütün şairler özgünlük ve yenilik iddiasında bulunur ve diğer şairlerden üstün olduğunu ileri sürer. Diğer şairlere meydan okuma ve en iyi şiirleri yazma iddiası hemen hemen bütün şairlerde görülür. Sözü'nün öneminden bahsetmek isteyen Vusûlî aşağıdaki beytinde sözlerinin çok değerli olduğuna dikkat çekmek için hiçbir şeyi umursamayan sevgilinin bile onun sözlerini dinlemek için kulak astığını söyler. O dönemdeki küpelerin günümüzdekilere göre işlemelerinden dolayı daha ağır olduğu bilinmektedir. Bu da kulağın aşağı doğru sarkmasına yol açmaktadır. Beyitte bu durum güzel bir nedene bağlanmaktadır. Sevgilinin küpesinin ağır olduğundan dolayı değil de daha önce söylenmeyen eşsiz ve benzersiz olan inci gibi sözlerini duymak için kulağını uzattığını dile getirmiştir:

Mengûş-ı yâr sanma girân geldi gûşına
Sözüm eşitdi lû'lü-i lâlâ kulak çeker (G. 30/4)

B. Bele Takılanlar

Bel, bedenin ortası ve göğüs ile karnın arası demektir. Klasik Türk şiirinde sevgilinin beli ince, zarif ve kıl kadardır. Bütün âşıkların sevgilinin beline sarılma arzusu, orada kollarının sürekli sevgilinin belinde olmasını istemesi ve gerekirse bu yolda kollarının kesilmesi söz konusudur. Vusûlî Dîvânı'nda bele takılan takılardan sadece kemer kullanılmıştır.

Kemer: Deriden ve kumaştan yapılan bele dolayarak iki ucu birbirine tokayla tutturulan bel bağı demektir. Bir şerit şeklinde yapılan ve giyilen kıyafeti belden sıkılamak için ya da sadece süs olarak kullanılan, bele yalnız bir defa dolanarak

önden bir toka ile tutturulan takıdır (Koçu 1969: 152). Hem erkeklerin hem de kadınların kullandığı mücevherli eşyalardandır. Kuşaklar gibi her gün kullanılmayıp özel günlerde elbiselerin üzerine takılmaktadır. Özellikle tokaları yoğun biçimde bezemeli olmaktadır (Ülgen 1999a: 242-243).

Klasik Türk şiirinde sevgilinin belinin kıl kadar ince ve kusursuz olduğundan söz edilir. Şairler sevgilinin özelliklerinden bahsederken onu en mükemmel şekilde tasvir ederler. Bazen sevgilinin üzerinde bulunan süs eşyalarını bile kıskandıkları olmuştur. Vusûlî'nin aşağıdaki beytinde sevgiliye gümüş bedenli olarak seslenilmektedir. Altın kemer istediği kadar sevgilinin belinde dolaşırsa dolaşsın yine de sevgilinin belinde kıl kadar bir kusur bulmayacaktır. Kılca kelimesiyle hem sevgilinin kıl kadar ince beline hem de kusurun küçük oluşuna işaret edilmiş ve kelime tevriyeli kullanılmıştır. Teşhis sanatından yararlanan beyitte kemere insan vasfı yüklenmiş ve sevgilinin belinde dolaştığı ifade edilmiştir. Altın kemer sevgili kusursuz olduğu için de en ufak bir kusur bulamamıştır. Bundan dolayı o küstah altın kemerin sevgilinin belinde durabileceği ve dolaşabileceği söylenmiştir. Altın gümüşten daha değerli olmasına rağmen beyitte sevgilinin bedeni gümüş olması sebebiyle gümüş altından daha değerli ve üstün gösterilmiştir:

Kılca 'aybuğ bulmaz ol senüñ ey sîm-beden
Ko miyânuña tolaşsun kemer-i zer güstâh (G. 20/3)

Klasik Türk şiirinde şah ve köle kelimeleri sıkça rastlanılan kelimelerden biridir. Sevgili daima sultan, âşık daima köledir. Âşık sürekli sevgiliye yakın olmayı, eşiğinden ayrılmamayı, sürekli onun kölesi olmayı ister ve bu durumdan da şikâyetçi olmaz. Şah olmaksızın sevgilinin eşiğinde köle olmayı tercih eder. Aşağıdaki beyitte şair süslü taç ile altın kemerden hoşlanmadığını ve istemediğini belirtmektedir. Şairin tek isteği sevgiliye kuşağı bağlı kul olmak ve sürekli yanında durmaktır. Beyitte sultan olup sevgiliden uzak olunacağına köle olup sevgilinin eşiğinde beklemek daha iyi bir tercihtir. Şair taç ve altın kemer istemediğini, başı açık ve beli bağlı bir köle olmayı dilediğini ifade etmektedir. Beyitte üst dize alt dize arasında anlam düzeyinde bir simetri oluşturulmuştur. Tacı istemeyip baş açık olmak ve altın kemerden hazzetmeyip miyanı beste olmak arasında mürettep leff ü neş sanatı vardır:

Baş açık bir miyân-beste kuluñ olmak diler şâhum
Murassa' tâc-ıla etmez Vusûlî zer kemerden haz (G. 92/5)

Klasik Türk şiirinde sevgili ince belini gümüş ve altın kemerle süsler. Yürüyüşü ile daha da cazibeli hale gelir. Kemerler eskiden üstüne altınları yerleştirmek için sıra sıra göz şeklinde kullanılırdı. Bu yüzden birçok şiire konu olmuştur. Bazen sevgili o kuşaktan hançeri çekip âşığını öldürür bazen de süs niyetine kullanır. Sevgili beline bağladığı kemere bazen altın bazen de hançer koyar. Bu nedenle Vusûlî bu beytinde sevgilinin altın kemerinin üstünde hançer olduğunu ve sevgilinin onu öldürmek istediğini tasvir etmiştir:

Vusûlî Dîvânı'nda Takılar

Zerrîn kemer üzre yine hançer nedür ey dost
Katlümüze bel bağladı belki de miyânuş (G. 107/3)

Klasik Türk şiirinde sevgili bütün kusurlardan arındırılmış ideal bir sevgili olarak tarif edilir. Bu sevgilinin var olan kusurları da sevgilinin yine güzelliğine güzellik katar. Aşağıdaki beyitte kemer bir güvenlik görevlisine benzetilmiş ve sürekli sevgilinin belinde dolaştığı ifade edilmiştir. Kemer tam bir ases (gece bekçisi) gibi etrafı dolaşmaktadır. Sevgili kusursuz bir bele sahip olduğu için kemerin kusur arayan bu dolaşmaları gereksizdir. Altın kemer sevgilide kusur bulamayacaktır. Beyitte kıl kelimesi sevgilinin ince beline ve hiçbir kusuru yoktur manasında tevriyeli kullanılmıştır:

Kılca 'aybı yoğ iken hîç o sîmîn-bedenüş
Dolaşur beline zerrîn kemeri döne döne (G. 159/4)

C. Boyna Takılanlar

Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesine boyun denir. Kadın süs eşyaları arasında önemli yere sahip olan takılardan birisi de boyun takılarıdır. Kolye kelimesi her ne kadar boyun takılarının tümüne verilen isim olarak anlaşılmaktaysa da aslında bu takı grubunun sadece bir çeşidini karşılamaktadır. Genellikle tek öğ eli boyun takılarına kolye; boynu saran takılara boyunluk; çok öğeli olanlara da gerdanlık denilmektedir (Özbağı 2002: 791). Gerdanlıklar genellikle altın, inci ve gümüşten yapılır, süslemelerinde ise değerli taşlar kullanılır. Vusûlî Dîvânı'nda bu takılar tavr ve silk-i cevâhir olarak geçmektedir.

1.Tavr: Arapça tavr “gerdanlık” “halka, tasma; güvercin, kumru, üveyik gibi kuşların boynundaki tüyden halka; takat, güç” manalarına gelmektedir (Develioğlu 1998: 1041). Vusûlî'nin şiirlerinde tavr kelimesi çoğunlukla gerdanlık olarak kullanılmıştır.

Klasik Türk şiirinde sevgili sürekli âşığa eziyet eder hiçbir zaman ona güler yüzlü davranmaz ve her zaman rakiple beraberdir. Âşık bu durum karşısında her ne kadar ah u zar etse de bu durumu kabullenerek sadece kendi içinde şikayetini dile getirebilmiştir. Vusûlî aşağıdaki beytinde sevgilinin kan dökücü özelliğinden yola çıkarak sevgilinin boynundaki yakut işlemeli gerdanlığının âşığın kanı ile kırmızılaştığını söylemektedir: “Sevgilinin yakasındaki kırmızılık kumaş sanılmasın; çünkü sevgili canımı aldığı zaman kanım onun boynuna düşüp gerdanlığında iz bırakmıştır.” Beyitte sevgilinin yakasındaki kırmızılığın sebebi olarak âşığın kanının gösterilmesi hüsn-i talil sanatını oluşturmaktadır:

Yakañda al atlas sanma boynuña düşüp kanum
Begüm andan eser tavr-ı girîbânuda kalmışdur (G. 42/4)

Şairlerimiz sevgiliyi överken onu parlak unsurlara benzetirler. Bu sebeple bazen sevgili ay olur bazen güneş olur bazen mum olur. Değişmeyen ve sabit kalan parlak olan unsura benzetilmesidir. Şairler bu olayları mecaz kullanımı yanında gerçek olayları da kullanarak ifade ederler. Vusûlî ay ve güneşin birbirinin etrafında dönmesini farklı nedenlere bağlayarak açıklamıştır. Buna göre ay, güneşin etrafında dolaşan Kalenderî bir derviş gibidir. Aynı zamanda (ayın) etrafında görünen hâle değil, bir tasma olarak düşünülmüştür. Beyitte eski dönemlerde Kalenderî dervişlerin Allah'a kul olduklarını göstermek için boyunlarına halka takarak dolaştıklarına telmih yapılmaktadır. Gökyüzündeki ay da bu dervişler gibi sevgilinin kulu kölesi olduğu için sürekli dönüş hâlinindedir:

Oldı Vusûlî mâh o mihrüj kalenderi
Boynında tavrıdır görinen sanma hâledür (G. 52/5)

Vusûlî aşağıdaki beytinde yukardaki beyitte olduğu gibi benzer manayı beyitte işlemiştir. Ayın etrafında halka belirmektedir. Şaire göre bu halka ayın bilinen hâlesi olmayıp aşk halkasıdır. Ay güneşe âşıktır ve onun etrafında Kalenderî bir derviş gibi dolaşmaktadır. Ayın boynundakini halka o aşkın kölesi olduğuna bir işarettir:

Boynında sanma hâle anuñ tavrı-ı 'ışkıdır
Mâh oldı ey Vusûlî o mihrüj kalenderi (G. 188/5)

3. Silk-i cevâhir: Doğrudan kolye anlamına gelmese de dolaylı olarak kelimenin mücevherlerle bezenmiş ip anlamından kolye olduğu anlaşılmaktadır. Vusûlî Divanı tarandığında silk-i cevâhir ile ilgili bir tane beyite rastlanmış ve kolya anlamında kullanıldığı saptanmıştır.

Klasik Türk şiirinde sevgilinin güzellik unsurlarından biri de dişleridir. Diş beyazlığı ve parlaklığı hasebiyle daima inciye benzetilir. Bunun için lü'lü, le'âl, dürr, cevâhir ve güher gibi kelimelerle kullanılır. Vusûlî bu beytinde silk-i cevâhir terkiibini elmas gerdanlık olarak kullanmıştır. Eğer söze düzen vermek istiyorsan sevgilinin ağzının incisini elmas gerdanlık haline getirmesini ifade etmiştir:

Dürr-i [de]hâni vafını silk-i cevâhir et
Sözde Vusûlî ger garazuñ intizâm ise (G. 150/5)

SONUÇ

Klasik Türk şiirinde kadına ait olan kaş, kirpik, yanak, dudak, gamze, saç, göz ve diş gibi güzellik unsurların yanında güzelliği tamamlayan takılardan da yararlanılmıştır. Bu unsurlar bazen takılar bazen de âşığın takı yerine kullanılan uzuvları olarak karşımıza çıkmaktadır. Vusûlî Divanı'nda küpe, gerdanlık, kolye, yüzük ve kemer gibi takılar söz konusu edilmiştir. Takının yapımında kullanılan altın, gümüş, inci, yakut ve elmas gibi kıymetli taşlar dile getirilmiştir. Divan, dönemin süslenme ya da başka amaçlarla kullanılan takıların ne olduğu hakkında bilgi vermektedir. Takıların altın ve gümüşten el işçiliğiyle yapılması onlara

Vusûlî Dîvânı'nda Takılar

zenginlik ve anlam katıyordu. Sevgili, değerli ve erişilmez olduğu için böyle değerli takılarla beraber anılmıştır. Beyitlerde geçen takılar hem yapımında kullanılan malzeme hem de renk ve şekil bakımından farklı hayal ve imgeler oluşturulmuştur. Şair kendini bir âşık gibi tasvir ederek bazen takıların yerinde olmayı istemiş bazen de bazen de bu takıları kıskanmıştır.

KAYNAKLAR

- KAROĞLU, KARA, Alaybey, Sema (2014), ‘‘ Estetik Bir Objeye Olarak Takı ‘’, İdil Dergisi, S.13, s. 71
- ÖZBAĞI, Tevhide (2002). ‘‘Geleneksel Türk Takıları’’. Türkler Ansiklopedisi. C. VII. Ankara: Yeni Türkiye Yay. S.785-799.
- PALA, İskender (1995). ‘‘Ansiklopedik Divân Şiiri Sözlüğü’’. Ankara: Akçağ Yay.
- İREPOĞLU, Gül (2000). ‘‘Bir İmparatorluğun Görkemi Osmanlı Mücevheri’’. P Dergisi Sanat Kültür Antika (17), s.100-111.
- YILMAZ, Ozan (2008), ‘‘16.Yüzyıl Şârihlerinden Sûdî-i Bosnevî ve Şerh-i Gülistân’ı (İnceleme- Tenkitli Metin)’’, İstanbul: Marmara Üniversitesi Türkiyat Araştırmaları Enstitüsü Türk Dili ve Edebiyatı Ana Bilim Dalı Eski Türk Edebiyatı Bilim Dalı Doktora Tezi.
- KOÇU, Reşat Ekrem (1969). ‘‘Türk Giyim Kuşam ve Süslenme Sözlüğü’’. Ankara: Sümerbank Kültür Yay.
- DEVELİOĞLU, Ferit (1998). ‘‘Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat’’. Ankara: Aydın Kitabevi.
- ÜLGEN, Aygün (1999a). ‘‘Osmanlı Kuyumculuğu’’. Osmanlı Ansiklopedisi. C. XI. Ankara: Yeni Türkiye Yay. 235-250.
- MÜTERCİM Âsım Efendi (2000). Burhân-ı Katı. Haz. Mürsel Öztürk ve Derya Örs. Ankara: TDK Yay.
- KÜÇÜK, Sabahattin (1994). ‘‘Bâkî Divânı’’. Ankara: TDK Yay. TAŞ, Hakan (2015). ‘‘Vusûlî Dîvânı’’. Ankara: TDK Yay.
- DİKMEN, ÇETİN, Melek, Kamile (2012). ‘‘Klâsik Türk Şiirinde Kadın Takı ve Aksesuarları’’, Bilig, S.61, s.71-98